

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

28 FEVRAL 2021-Cİ İL №004 (127)

Səh. 2 AZAD OLMAQLA AZAD EDİLMƏYİN FƏRQİ - AZƏR MUSAOĞLU YAZIR

Səh. 3 İÇİMİZDƏKİ DUYĞULAR - HACI BƏKİROĞLU YAZIR

Səh. 5 EŞŞƏYİ OLMAYAN MƏMLƏKƏT - İBRAHİMXƏLİL YAZIR

Səh. 5 23 FEVRAL – YAD KİŞİLƏRİNİN BAYRAMI - LƏTAFƏT KƏRİMOVA YAZIR

Səh. 6 "QƏDİM TİFLİSİN ƏDƏBİ BOHEMASI" - MİRZƏ MƏMMƏDOĞLUNUN TƏRCÜMƏSİNDƏ

Səh. 7 ASLANLIĞIN POZULMUŞ QAYDASI - AFIQ MUXTAROĞLU YAZIR

Səh. 7 21 FEVRAL – BEYNƏLXALQ ANA DİLİ GÜNÜ - ESMİRA ƏLƏKBƏRLİ YAZIR

QIRMIZI ORDUNUN GÜRCÜSTANI İŞĞALINDAN 100 İL ÖTÜR

Fevralın 25-i Gürcüstanda sovet işğalının 100-cü ildönümü tamam olur. Bununla bağlı hökumət administrasiyası, parlament və ölkə üzrə bütün dövlət qurumlarının binalarında bayraqlar endirilib.

Qeyd edək ki, 1921-ci il fevralın 25-də Qırmızı ordu Tbilisiyə daxil olub və Gürcüstan Demokratik Respublikasını devirib.

Gürcüstan parlamentinin 21 iyul 2010-cu il tarixli qərarı ilə fevralın 25-i ölkədə Sovet işğalı günü elan olunub.

GÜRCÜSTANIN YENİ BAŞ NAZİRİ VƏ HÖKUMƏTİ TƏSDİQLƏNİB

Fevralın 22-si Gürcüstan parlamenti yeni hökumətin tərkibini və 2021-2024-cü illər üçün fəaliyyət proqramını təsdiqləyib.

89 deputat yeni Nazirlər Kabinetinə etimad göstərib, 2 deputat bunun əleyhinə səs verib.

İrakli Qaribaşvilinin başçılıq edəcəyi yeni hökumətdə iki yeni nazir - regional inkişaf və infrastruktur naziri İrakli Karseladze və müdafiə naziri Cuanşer Burçuladze təmsil olunub.

Baş nazir İrakli Qaribaşvilinin yeni müavinləri isə xarici işlər naziri David Zalkaliani və maliyyə naziri İvane Maçavariani təyin olunub.

Qeyd edək ki, 39 yaşlı İrakli Qaribaşvili 2019-cu ilin sentyabrından bu vaxta qədər

müdafiə naziri olub. O, artıq ikinci dəfədir hökumət başçısı kimi fəaliyyət göstərəcək. İlk dəfə 2013-cü ilin noyabrında baş nazir təyin olunan İ.Qaribaşvili 2015-ci ilin dekabrında vəzifəsindən istefa verib.

GÜRCÜSTANDA KORONAVİRUSDAN ÖLƏNLƏRİN SAYI 3510 NƏFƏRƏ ÇATIB

Fevralın 28-nə olan son məlumata əsasən, Gürcüstanda koronavirusdan dünyasını dəyişənlərin sayı 3510 nəfərə çatıb. Bu haqda www.stopcov.ge saytında qeyd edilib.

Məlumatda ölkədə koronaviru-

sa yoluxanların sayı 270758 nəfər, sağalanların sayı isə 265114 nəfər olaraq göstərilib.

Ölkə üzrə karantin rejimində 323 nəfər, stasionar nəzarətdə 1472 nəfər, COVID mehmanxanalarda olan şəxslərin sayı isə 171 nəfər olaraq göstərilib.

Həmçinin Gürcüstanda koronavirusun Britaniya ştammina üç yoluxma halı təsdiqlənib. Bu haqda Xəstəliklərə Nəzarət və İctimai Sağlamlıq Milli Mərkəzinin rəhbəri Amiran Qamkrelidze bildirib. Onun sözlərinə görə, yoluxanların təmasda olduğu 31 nəfər müəyyən edilib.

HÖKUMƏT ADMINISTRASIYASININ YENİ RƏHBƏRİ İSTEFƏ VERİB

Fevralın 24-dü Gürcüstanın hökumət administrasiyasının yeni rəhbəri Kaxaber Kemoklidze istefa verib. O, bu haqda feysbuk səhifəsində yazıb.

K.Kemoklidze keçmiş baş nazir Giorgi Qaxariaya minnətdarlıq edib, yeni baş nazir İrakli Qaribaşviliyə isə uğurlar diləyib. O, Gürcüstanın gücünün birlikdə olduğunu yazıb.

Qeyd edək ki, K.Kemoklidze bu ilin 4 fevralında hökumət administrasiyasının rəhbəri təyin olunub. Ondan əvvəl isə hökumət administrasiyasına Natia Mezvrişvili rəhbərlik edib. N.Mezvrişvili ötən ilin noyabrında istefa verib.

Fevralın 26-sı isə hökumət administrasiyasının rəhbərinin müavini Berdia Sicinava da vəzifəsindən istefa verib.

AZAD OLMAQLA AZAD EDİLMƏYİN FƏRQİ

Azər MUSAOĞLU

azermusaoghlu@gmail.com

Fevralın 25-i Gürcüstanda sovet işğalı günüdür. 1921-ci ilin 25 fevralında Gürcüstan Qırmızı ordu tərəfindən işğal edilir və ölkədə sovet hakimiyyəti qurulur. Bu il bolşeviklərin Gürcüstan Demokratik Respublikasını işğal etməsindən düz 100 il ötür. Bu, Gürcüstanın Rusiya tərəfindən ilk və son işğalı deyil. Bu tarixdən əvvəllər də, sonralar da Gürcüstan dəfələrlə Rusiya tərəfindən işğala məruz qalıb. Axırıncı belə fakt isə 2008-ci ilin avqustunda baş verdi ki, hamımız şahidi olduq.

2019-cu ilin iyul ayının 13-dən 29-dək ABŞ-ın Milli Demokratiya İnstitutunun (NDI) Gürcüstanda 2131 respondent arasında keçirdiyi ictimai rəy sorğusunun nəticələrinə əsasən, ölkədəki **milli azlıqların (!)** 58 %-i SSRİ-nin dağılmasını Gürcüstan üçün pis hadisə hesab edir. Onlar *azad olmuşlar* deyil, *azad edilmişlərdir* hər halda...

Bəli, Rusiyanın Gürcüstana qarşı işğal siyasəti bu gün də davam etməkdədir.

Əgər bu gün rəyi soruşulanların yarısından çoxu SSRİ-nin dağılmasını pis hadisə hesab edirsə, demək işğal davam edir. SSRİ-nin dağılmasını pis hadisə hesab etmək elə SSRİ-nin xiffətini çəkməkdir, SSRİ-ni arzulamaqdır, SSRİ-nin qırmızı boyunduruğu altına girmək eşqi ilə yaşamaqdır.

Əgər bu gün məktəblərdə, universitetlərdə, dövlət idarələrində SSRİ-dən qalma naftalin qoxulu azad edilmişlər müəllimlik edirsə, professorluq edirsə, idarəçilik edirsə; Sovet üsul-idarəsi, metodologiyası, diktaturası, donosçuluğu, senzurası bu gün də tətbiq edilsə, demək bolşeviklərin işğalı hələ davam edir.

Əgər mən bu gün soyadımda SSRİ-nin "qoşduğu" "ov", "yev" sonluqlarını daşıyıramsa, soyadımdan bu "ov"u, "yev"i sildirə bilmirəmsə, demək işğal hələ davam edir. Böyük Xəlil Rza Ulutürk demiş: *"Davam edir 37!"*

...Nə qədər ki, bir milləti 70 yerə bölənlər var

Nə qədər ki, rütbə üçün, şöhrət üçün ölənlər var.

Nə qədər ki, kabineti, vəzifəni gözlərinə tərənlər var;

Tiranların yanbızını bir az altdan öpənlər var;

Nə qədər ki, istedadı addım-addım pusanlar var;

Xalq dərini hayqırmağın əvəzinə

əqrəb kimi susanlar var.

Nə qədər ki, iş başında bunca kütbaş,

kəmsavad var., (Xəlil Rza Ulutürk) – demək işğal hələ davam edir.

Axı işğal təkcə tanklarla, qırıcılarla başqasının ərazisinə daxil olub, əhalisini qırmaqla, qaçqın etməklə olmur. Axı işğal həm də ideoloji olur, təbliğatla, dil ilə həyata keçirilir. Bu gün bunu danışığımızda da görürük, rus sözləri dilimizin də iyirmi faizini işğal edib desək, şişirtmiş olarıq.

Bu gün yaşlı nəslin SSRİ sevgisi, təəssübkeşliyi insanların qəlblərinin, beyinlərinin də işğal olunduğunu və bu işğaldan azad ola bilmədiyini göstərir. Küçələrimizin adları da işğal altındadır, sovetdənqalma küçə adları hələ də dəyişdirilməyib çox yerdə. Hələ də sovetdənqalma adələri özümüzünkü kimi yaşayır və yaşadıyıq.

Və nə qədər ki, bolşevik kafalıları bizə dərs keçəcəkdir, ağsaqqalılıq edəcəkdir, idarə edəcəkdir, yol göstərəcəkdir bolşevik işğalı da davam etmiş olacaqdır.

Yazını Elçibəyin sözləri ilə tamamlayıram: *"Azad olmuş yox, azad edilmiş qul nə edəcəyini bilməz. Ya keçmiş qulluğunun həsrətini çəkər, ya da yeni ağa axtarar"*. Azad olmaq!

VAHİD MİLLİ HƏRƏKAT PARTİYASININ SƏDRİ HƏBS EDİLİB

Müxalif Vahid Milli Hərəkət Partiyasının (VMHP) sədri Nika Melia fevralın 23-ü həbs olunub. Polis onu həbs etmək üçün VMHP-nin baş ofisinə daxil olub.

Partiya tərəfdarları hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarına müqavimət göstərməyə cəhd ediblər.

N.Melia polis maşını ilə ərazidən uzaqlaşdırılıb.

Ofis yaxınlığında polisə müqavimət göstərdikləri üçün 21 nəfər də saxlanılıb.

Qeyd edək ki, 2019-cu ilin iyununda N.Melia zorakılıqda iştirak ittihamı ilə cinayət məsuliyyətinə cəlb olunub. Tbilisi Şəhər Məhkəməsinin qərarı ilə o, 30 min ləri məbləğində girov müqabilində azadlığa buraxılıb və elektron qolbaq vasitəsilə nəzarətdə saxlanılıb.

N.Melia ötən ilin noyabrında qolbağını

çıxarıb. Bundan sonra girovun məbləği 40 min lariyə qədər artırılıb və ödənilməsi üçün 50 gün müəyyən edilib. Müddət fevralın 12-də başa çatıb. N.Melia girovu ödəməkdən imtina edib. Məhkəmə fevralın 17-də ona qarşı həbs qətimkan tədbirinin seçilməsi barədə qərarı qəbul edib. Növbəti gün polis məhkəmə qərarını N.Meliaya təqdim etmək istəyə də, müxalifət tərəfdarları buna imkan verməyib.

OMBUDSMAN HÖKUMƏTİ TƏNQİD EDİB

“Gürcüstanın müstəqilliyini itirməsindən 100 il sonra müxalifət partiyasına basqın və müxalifət liderinin həbsindən daha utanverici hadisə baş verə bilməzdi". Bunu Gürcüstan ombudsmanı Nino Lomeçaria Vahid Milli Hərəkət Partiyasının sədri Nika Melianın həbsi ilə bağlı feysbuk səhifəsində yazıb.

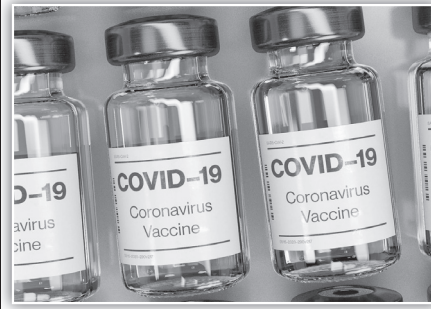
Onun sözlərinə görə, baş verənlər Gürcüstanın Qərb dünyasından uzaqlaşmasını qaçılmaz edəcək.

"Öz vətəndaşlarına qarşı nifrətlə gözləri tutulmuş hökumət hesab edir ki, güc

nümayişi uğurdur. Hazırda ölkəyə heç bir vaksin gətirilməyib, qiymətlər artır və insanlar aclıqdan ölümlə üz-üzədirlər", deyər ombudsman qeyd edib.

KORONAVİRUS ƏLEYHİNƏ VAKSİNİN GÜRCÜSTANA ÇATDIRILMASI TƏXİRƏ SALINIB

“Koronavirusa qarşı peyvəndin Gürcüstana çatdırılması gecikir".

Bu barədə səhiyyə naziri Ekaterine Tikaradze bildirib.

Onun sözlərinə görə, "Pfizer" vaksininin tedarüki ilə bağlı müəyyən çətinliklər yaranıb, bu prosesi sürətləndirmək üçün fəal iş aparılır.

Tbilisi Yoluxucu Xəstəliklər Xəstəxanasının direktoru Tengiz Tsertsvadze öz növbəsində bildirib ki, peyvəndin Gürcüstana gətirilməsi təxminən 1-2 həftə müddətinə təxirə salınıb. Onun sözlərinə görə, preparatın ölkəyə çatdırılması təqribən mart ayının birinci və ya ikinci həftəsində baş tutacaqdır.

Qeyd edək ki, Gürcüstana COVID-19 əleyhinə vaksinin fevral ayının sonunda çatdırılacağı gözlənilirdi.

GÜRCÜSTAN VƏTƏNDAŞLIĞININ BƏRPASI MÜDDƏTİ UZADILIR

Gürcüstandan kənar yaşayan şəxslərə ölkə vətəndaşlığının saxlanması və bərpası üçün əlavə müddət təqdim olunacaq. Bununla bağlı Gürcüstanın "Vətəndaşlıq haqqında" qanununa dəyişikliklər nəzərdə tutulub.

Layihəyə əsasən, müddət 2022-ci ilin dekabrın 31-dək uzadılacaq.

Sənəddə qeyd olunub ki, Gürcüstanın keçmiş vətəndaşları, həmçinin 15 avqust 2018-ci il tarixində vətəndaşlığını itirməyən şəxslərə vətəndaşlıqlarını bərpa etmək və ya saxlamaq hüququnu həyata keçirmək imkanı veriləcək.

Bununla yanaşı, 1993-cü ilə qədər doğulan və

digər ölkə vətəndaşlığını almayan şəxslər də qeyd olunan tarixədək Gürcüstan vətəndaşlığı ilə bağlı müvafiq orqanlara müraciət edə bilərlər.

Gürcüstan parlamentinin Diaspor komitəsindən bildirilib ki, 2020-ci ildə Gürcüstanın 1 217 nəfər keçmiş vətəndaşı vətəndaşlığın bərpası, 3 186 Gürcüstan vətəndaşı isə vətəndaşlığın saxlanması ilə bağlı müraciətlər təqdim ediblər.

Qeyd edək ki, 1990-cı illərin əvvəllərində Gürcüstanda yaşayan azərbaycanlılar arasında Azərbaycanca üz tutanlar üstünlük təşkil edib. Onların əksəriyyəti Gürcüstan vətəndaşlığından imtina edib.

TÜRKİYƏ PREZİDENTİ İRAKLİ QARİBAŞVİLİNİ TƏBRİK EDİB

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan İrakli Qaribaşvilini Gürcüstanın baş naziri təyin olunması münasibətilə təbrik edib.

R.T.Ərdoğan təbrik məktubunda Gürcüstanla strateji tərəfdaşlığın inkişaf etdirilməsinin önəmini vurğulayıb: “Əminəm ki, Türkiyə və Gürcüstan arasında strateji tərəfdaşlıq və nümunəvi mehriban qonşuluq münasibətləri bütün sahələrdə davam və inkişaf etdiriləcək. Şübhə etmirəm ki, birgə səylərimiz bölgədə sülh, sabitlik və hərtərəfli əməkdaşlığa əhəmiyyətli töhfə verəcək”.

Ərdoğan Türkiyənin Gürcüstanın si-

yasi sabitliyi və ərazi bütövlüyünə böyük əhəmiyyət verdiyini də qeyd edib.

O, Gürcüstanın hökumət başçısına cansağlığı, xoşbəxtlik, dost gürcü xalqına isə firavanlıq arzulayıb.

TÜRKİYƏ SƏFİRİ: İNANIRIQ Kİ, XOCALI QURBANLARI ÜÇÜN DƏ ƏDALƏT TEZLİKLƏ ZƏFƏR ÇALACAQ

ədalət və günahkarların cəzalandırılmasını tələb edirdik. İnanırıq ki, Xocalı qurbanları üçün də ədalət tezliklə zəfər çalacaq”. Bunu Türkiyənin Gürcüstandakı səfiri Fatma Ceren Yazgan Tbilisidə Xocalı faciəsinə həsr olunan anım mərasimində çıxışı zamanı deyib.

Səfir bildirib ki, qardaş Azərbaycanın qələbəsi ilə xocalıların ağrı-acısı bir az azalıb, lakin ədalət soyqırımı tanımaq və cinayətdə birbaşa əli olanların cəzalandırılmasından keçir.

“Hər il Xocalı faciəsini yad edəndə və soyqırımı qurbanlarının xatirəsini ananda biz

YTB SƏDRİ AZƏRBAYCAN TÜRKÇƏSİNDƏ XOCALIYA ƏDALƏT İSTƏDİ

Yurtdışı Türklər və Akra-ba Topululuklar Başkanlığı (YTB) sədri Abdullah Eren Xocalı soyqırımının 29-cu ildönümü ilə bağlı özünün “Twitter” hesabında Xocalı soyqırımı haqqında video çıxış paylaşılıb.

YTB sədri video paylaşımın üzərinə Azərbaycan türkçəsində yazıb: “Xocalı məsələsi sadəcə Azərbaycan deyil, bütün Türk və İslam dünyasının,

haqq və hüquqdan yana olan hər kəsin məsələsidir”.

QARDABANİ GƏNCLƏR MƏRKƏZİNDƏ XOCALI SOYQIRIMI YAD EDİLİB

Fevralın 25-i Qardabani Gənclər Mərkəzinin ofisində Xocalı soyqırımı yad edilib. Tədbirdə Xocalı faciəsi ilə bağlı uşaqların iştirakı ilə hazırlanmış səhnəcik nümayiş etdirilib.

Nümayişin sonunda “BEEZFILM” studiyasının yetirmələri olan uşaqlara

tədbirdə iştirak etdiklərinə görə Qardabani Gənclər Mərkəzi tərəfindən təşəkkürnamələr verilib.

Qeyd edək ki, tamaşaya studiyanın rəhbəri Binali İslamoğlu quruluş verib.

Pandemiyaya görə tədbirə çox insan dəvət olunmayıb, yalnız əməkdaşlar və uşaqların valideynləri iştirak ediblər.

İÇİMİZDƏKİ DUYĞULAR

Hacı BƏKİROĞLU

hacihaciyev@hotmail.com

Oxuduğum bir yazıda bu hekayə diqqətimi çəkdi: *Yaşlı qırmızıdərilili bir qoca daxmasının qarşısında nəvəsiylə oturmuş, bir az kənardə bir-biriyə hey boğuşub duran iki iti izləyirdi. İtlərdən biri ağ, digəri isə qara idi və on iki yaşındakı uşaq özünü biləndən o itlər babasının daxmasının qarşısında boğuşub dururdular. Babasının davamlı göz qabağında tutduğu, yanından ayırmadığı iki iri it idi bunlar. Uşaq daxmanı qorumaq üçün biri kifayət edərək niyə o birinin də olduğunu, həm niyə rənglərinin mütləq qara və ağ olduğunu anlamaq istəyirdi artıq. O, babasından maraqla soruşdu. Yaşlı müdrik gülümsəyərək nəvəsinin kürəyini sığalladı və “Onlar mənim üçün iki simvoldur, övlad”, dedi. “Nəyin simvolu”, deyərək soruşdu. “Yaxşılıq ilə pisliyin simvoludur. Eynilə gördüyün bu itlər kimi, yaxşılıq və pislik içimizdə davamlı mübarizə aparırlar. Onları seyr etdikcə mən həmişə bunu düşünürəm. Buna görə onları yanımda tuturam.” Uşaq, əgər mübarizə varsa qazananı da olmalıdır, deyərək düşündü və hər uşağa xas olan bitməyən suallara bir yenisini əlavə etdi: “Yaxşı, sənə bu mübarizəni hansı qazanar?” Müdrik qoca, gülümsəyərək nəvəsinə baxdı və “Hansı? Mən hansını daha yaxşı bəsləsəm o!”, deyərək cavab verdi.*

Bəli, içimizdəki yaxşılıq və pisliklərin hansının qalib gələcəyi bizim özümüzəndən asılıdır. Əgər bir insan gözəl əxlaqı, insanpərvərliyi, sevgini, yardımsevərliyi və sayə biləcəyimiz neçə-neçə gözəl xüsusiyyətləri yaşam mərkəzinin ortasına qoyaraq həyat sürsə, onun içindəki yaxşılıq qalib gələcək. Yox, əgər kin, nifrət, aravurma kimi pis xüsusiyyətləri yaşamaqda davam etsə, pislik onun həyatından çıxmayacaq. Elə bunun üçündür ki, İslam dini əxaqi xüsurlara böyük əhəmiyyət vermiş, gözəl əxlaqı təbliğ etməyə çalışmışdır. Çünki zamanla insan içindəki pis və ya yaxşı duyğuların əsirinə çevrilmiş olur.

Allahı həyatının mərkəzinə qoyaraq ömr və qadağanlarına tabe olaraq yaşayanlar bu yönlerini güclü tutar və hər nə olursa olsun Allaha və əmrlərinə olan bağlılıqlarından əsla ayrılmazlar. Ancaq dünya malına, gəlib keçici zövq və xoşbəxtliklərə bağlananlar isə nəfslərinin və arzularının qurbanı olurlar. Onlar bu yönlerini gücləndirdikcə özləri də fərqiində olmadan mənəvi istiqamətlərini zəiflədirlər.

Bu insanların özlərinin xəbəri olmadan ən çox əhəmiyyət verdikləri şeylər o arzuları olur. Zaman-zaman ailədən də, sevdiklərindən də bu arzular uğruna uzaqlaşarlar. Bu uğurda insan şərafətini, duyğularını, əxlaqi prinsiplərini ayaqlar altına sərər. Yetər ki, istəyinə çatsın. Bunun üçün də insan tez-tez özünü sorguya çəkməlidir ki, o hansı yolun yolçusudur, içindəki yaxşılıq və pislik duyğularını vicdan tərəzisi ilə ölçməlidir. Məhz bu səbəblə Həzrət Peyğəmbər “İslam gözəl əxlaqdır” buyurur. Çünki İslam dini hər zaman dünyanın keçici bir yer və mal-mülkün müvəqqəti olduğunu xatırladır. Əsas olan onu yaradan Allahın əmrlərini yerinə gətirməyi, insanlara xoş rəftar etməyi, valideynə gözəl münasibət bəsləməyi öyrədir. Bunun üçün də gözəl əxlaq sahibi olmaq istəyənlər Həzrət Peyğəmbərin həyatını yaxşı öyrənməli, onun əxlaqından nümunələr almalıdırlar. O, gülər üzlü, nəzakətli, incə və həssas ruhlu idi. Ağzından sərt və kobud heç bir söz çıxmazdı. Başqalarını tənqid etməz, kimsənin ayıbını üzünə vurmazdı. Səhv və xoşlanmadığı bir davranış görsə “İçinizdən bəzi kəslər, belə-belə edirlər...” şəklində, bu davranışları edənlərin kim olduqlarını bildirmədən və heç kimi qırmadan səhvləri düzəldərdi. Kimsənin sözünü kəsməz, danışması bitənə qədər onu dinləyərdi. Mübahisəni sevməz, sözü lazımdan çox uzatmazdı. Özünü maraqlandırmayan şeylərlə məşğul olmaz, kimsənin gizli hallarını araşdırmazdı. Çünki Onun əxlaqı Quran əxlaqı idi.

TƏHSİL NAZİRİ: ETNİK AZLIQLAR ÜÇÜN GÜRCÜ DİLİNİN TƏDRİSİNƏ BAĞÇADAN BAŞLAYACAĞIQ

Gürcüstanın təhsil və elm naziri Mixeil Çxenkelinin sözlərinə görə, etnik azlıq nümayəndələri üçün gürcü dilinin tədrisi ilə bağlı yeni ideyalar var. Təhsil naziri bildirib ki, gürcü dilinin tədrisinin effektiv olması üçün gürcü dilinin öyrədilməsinə uşaq bağçalarından başlanılacaq.

“Etnik azlıqlar məsələsi və gürcü dilinin tədrisi olduqca vacib problemdir. Mənim də onlarla münasibətim var və bilirəm ki, ciddi problem mövcuddur. Bu problemin aradan qa-

ldırılması üçün iki əsas istiqaməti qeyd etmək istərdim. Bizim Jvania adına institutumuz var. Həmin institut bizim sistemin bir qoludur. Jvania institutunda müəllimlər hazırlanır və sonra kəndlərə gedirlər, etnik azlıqların gürcü dilini öyrənməsində çox əhəmiyyətli proses həyata keçirirlər. Həmçinin bizim nazirliyin çərçivəsində yeni yaratdığımız gənc müəllimlər korpusunu qeyd etmək istərdim. Bu korpusun əsas təyinatı məhz qeyd etdiyimiz məqsədi həyata keçirməkdir – etnik azlıqların yaşadığı kəndlərə getmək və gürcü dilinin tədrisi məsələsinə diqqət yetirmək.

Və mənim fikrimcə bu proses bağçadan başlamalıdır. Çünki artıq bizim etnik azlıq uşaqları üçün uşaq bağçalarında gürcü dilinin tədrisini məcburi öhdəlik kimi qəbul edəcəyik. Uşaqlar dili daha tez öyrənir və buna görə dilin tədrisi prosesini bağçadan başlayacağıq. Qeyd etdiyim korpusun müəllimləri hələ ki, məktəbdədilər, sonra bağçalara da gedəcəklər və bu, daha effektiv olacaq”, - deyər Mixeil Çxenkelini bildirib.

AZƏRBAYCANDILLİ MƏKTƏBLƏRİN TƏCRÜBƏÇİ MÜƏLLİMLƏRİ 2022-2023-CÜ TƏDRİS İLİNƏ QƏDƏR STATUSLARINI SAXLAYACAQLAR

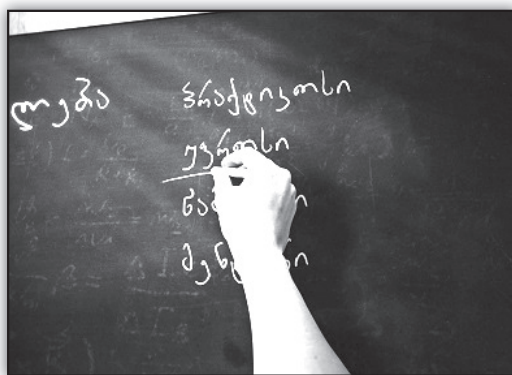
Müəllimlərin peşə və karyera inkişafı sxeminə əsasən, təcrübəçi (praktikos) müəllimlərin 2021-2022-ci tədris ili başlayana qədər müəllim statusunu qaldırmaq imkanı var. Qeyri-gürcüdüillli məktəblərin/sectorların təcrübəçi müəllimləri və xüsusi statusu olan təcrübəçi müəllimlər istisnadır.

Sərəncama əsasən, qeyri-gürcüdüillli məktəblərin/sectorların təcrübəçi müəllimləri 2022-2023-cü tədris ilinin sonuna qədər təcrübəçi müəllim statusunu saxlayır.

2023-cü ilə qədər qeyri-gürcüdüillli ümumtəhsil müəssisələrinin/sectorlarının təcrübəçi müəllimləri sonrakı şərtləri qane edərsə baş müəllim statusu qazanacaqlar:

a) 2020-2021-ci tədris ili başlayana qədər fənn kompetensiyasını və peşə kompetensiyasını 10 kredit balla təsdiqləmiş olsalar. Əgər fənn və peşə kompetensiyasını 7 kredit balla təsdiqləyərsə müəllimin qalan kredit balları təlimlər vasitəsilə doldurmaq və 19 kredit bal toplamaq hüququ var;

b) Müəllimlərin Milli Peşəkar İnkişaf Mərkəzinin, yaxud Zurab Jvania adına Dövlət İdarəçilik Məktəbinin və ya ali təhsil müəssisəsi tərəfindən təşkil edilmiş gürcü dili kursunu keçərsə (yaxud artıq keçibsə). Və ya gürcü dili biliyini təsdiq edən sənəd təqdim edərsə, həmçinin fənn kompetensiyasını qismən təsdiqləyərsə (1,4,7 yaxud 10 kredit balla). Ona peşə qabiliyyəti ilə bağlı uzunmüddətli kurs keçmək hüququ verilir. Kursu uğurla başa vurduqda isə baş

müəllim statusu verilir.

Rusdilli məktəblərdə/sectorlarda rus dili dərslərini ana dili və ədəbiyyat kimi keçən, peşə qabiliyyəti, yaxud rus dili xarici dil kimi imtahanını vermiş və ya kompetensiyasını qismən təsdiqləmiş, 19 kredit bal toplamış, həmçinin 2023-cü ilə qədər toplayacaq müəllimlərə baş müəllim statusu verilir.

Qiymətləndirmə və Milli İmtahanlar Mərkəzi qeyri-gürcüdüillli ümumtəhsil müəssisələrinin/sectorlarının müəllimlərinin ana dilində fənn kompetensiyasını təsdiqləməsi məqsədi ilə 2022-ci ildən qiymətləndirmənin həyata keçirilməsini təmin edəcək.

Təcrübəçi xüsusi müəllim kompetensiyasını təsdiqləmək məqsədi ilə 2023-cü ilin 1 yanvarına qədər Gürcüstan qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş müvafiq imtahanı verməlidir. İmtahanı uğurla verdiyi halda təcrübəçi xüsusi müəllimə baş xüsusi müəllim statusu verilir.

MÜƏLLİMLƏRDƏN PORTFOLİO ÜÇÜN NƏ TƏLƏB OLUNUR?

Statusunu dəyişmək istəyən müəllimlər müəyyən tələbləri qane etməlidir. Artıq məlumdur ki, onlar didaktikadan, eləcə də peşə qabiliyyətindən imtahan verməli olacaqlar. Həmçinin statusu yüksəltmək üçün portfolio təqdim etməli olacaqlar. Bu isə olduqca geniş spektri – 10-15 layihəni nəzərdə tutur.

Məsələn, təbiətşünaslıq istiqamətində dendroloji parkda layihələr həyata keçirilə bilər. Yaxud kimya, fizika və riyaziyyat müəllimləri ilə inteqrasiya edilmiş dərslər keçə bilərlər... Aparıcıları araşdırmanı nümayiş etdirsinlər. Qrup iş standartlarından irəli gələrək müəllimin aparıcı, yaxud mentor statusuna nə dərəcədə layiq olduğunu qiymətləndirəcəklər.

Portfolio üçün müəllimlərdən tələb olunur:

- * Həmkarlarını dərsə dəvət etmək və onların münasibətinin analizi;
- * Treninqdə iştirak etmək, tədris planı tərtib etmək;
- * Məsələni müstəqil şəkildə araşdırmaq, özünürefleksiya jurnalını təqdim etmək, kitabın müzakirəsində iştirak etmək.
- * Dərsi birgə planlaşdırmaq, konfranslarda məruzə oxumaq;
- * Tədris resursları yaratmaq, çoxsaylı peşə qruplarında təqdimatlar və müzakirələr etmək;
- * Öz pedaqoji təcrübəsi və məktəbin ehtiyaclarının araşdırılması; Araşdırmada iştirak etmək;
- * Ekspertlərlə məsləhətləşmək, “tənqidi dost” institutu – başqa müəllimlərin dərslərində iştirak etmək, müşahidə aparmaq və effektiv qarşılıq vermək.

Bu pedaqoqlara portfolio üçün lazım olan fəallıqların natamam siyahısıdır. Bu fəallıqlar olmadan onlar sadəcə statuslarını yüksəldə bilməzlər.

UŞAQ BAĞÇALARININ ƏMƏKDAŞLARI COVID-19-LA BAĞLI MƏCBURİ TESTDƏN KEÇİRİLƏCƏKLƏR

Uşaq bağçasının dayələri və əməkdaşları iki həftədən bir COVID-19-la bağlı məcburi testdən keçiriləcəklər. Testləşdirmə prosesi məktəb müəllimləri ilə aparılan qaydalarla həyata keçiriləcək.

“Biz uşaq bağçalarının açılması ilə bağlı çox vacib qərar qəbul etdik. İctimai və özəl bağçalar 1 mart tarixindən fəaliyyətə başlayacaq. Burada xüsusi olaraq qeyd etmək istəyirəm ki, əməkdaşların 20 %-i iki həftədə bir dəfə məcburi testdən keçəcək”, - təhsil, elm, mədəniyyət və idman naziri Mixeil Çxenkelini bildirib.

Onun sözlərinə görə, tənzimləmələrin götürülməsi planı ilə yanaşı hər bir vətəndaşın tibbi protokola riayət etməsi vacibdir.

Koronavirusa yoluxma hallarını aşkarlamaq üçün məktəb müəllimlərinin məcburi testdən keçirilməsi demək olar, bir aydır həyata keçirilir. Xəstəliklərə Nəzarət Milli Mərkəzinin rəhbəri Amiran Qamkrelidzenin məlumatına əsasən, indiki mərhələdə məktəb müəllimlərində virusun aşkarlanma faizi 0,3-dür.

CANDAR KƏNDİNİN MƏKTƏBİ BƏRPA OLUNUR

Qardabani rayonunun Candar kəndinin ictimai məktəbi bərpa olunur. Bu haqda Qardabani meriyası məlumat yayıb.

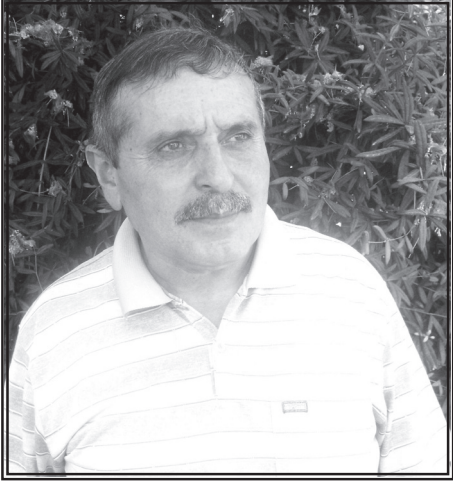
Məlumat əsasən, Qardabani meri Ramaz Budaqşvili bələdiyyənin rəsmi şəxsləri ilə birgə tikinti-bərpa işləri ilə tanış olub.

Layihə çərçivəsində azərbaycandilli təhsil müəssisəsinin interyer və eksteryeri tam bərpa olunacaq, idman meydançası da qurulacaq. İşlərin həyata keçirilməsi üçün 2,4 milyon ləri vəsait ayrılıb.

Bu il ərzində Bələdiyyələrin İnkişafı Fondunun dəstəyi ilə Qardabaniyə 4 məktəbin binası bərpa olunacaq.

Şəhərdəki məlumatlar “etaloni.ge” saytından götürülüb.
Gürcü dilindən tərcümə edən: Aynurə ƏLİYEVƏ

EŞŞƏYİ OLMAYAN MƏMLƏKƏT

Ehtiramla müraciət elədiyim “Eşşəyin itməkliyi” hekayəsindən bir-iki cümlə ilə başlayıram: “...

Hər kənddə və hər şəhərdə gün olmaz ki, eşşək itməsin; amma, xeyr, Məmməd həsən əminin eşşəyinin itməkliyinin özgə eşşəklərin itməkliyinə bir tük qədər də oxşarı yoxdu”.

Orta məktəb illərində unudulmaz Mirzə Cəlil “rüzgarın üzünə gülmədiyi”, iki yetim ümidinin biri itmiş eşşəyi olan Məmməd həsən əminin qəmli tarixçəsini elə ovsunlu-hüznü təsvir edir, elə təsirli dillə danışdı ki, bir müddət cazibəsindən çıxma da bilmirdik.

Şəxsən mən, kəndimizdəki zəhmətkeş, arada-sırada qaragün eşşəklərdən artıq – o eşşəklər ki, qoduqları oynayanda arada-sırada qar da yağdı və biz uşaqlar qara sevinən kimi qoduqlar da sevinirdilər; elə sevinirdilər ki, sanki heç zaman arabaya qoşulmayacaqlar – Mirzə Cəlil qələmindən çıxmış

povestdəki eşşək üçün narahat olurdum. Çünki Məmməd həsən əmi o eşşəyi uzaq zi-yarətə pay-piyada gedə bilməyin mümkünsü-zlüyü səbəbindən almışdı. Amma eşşəyi Xudayar bəy oğurlamışdı: papağı da, gözləri də, *üzü* də qara *katda* Xudayar bəy. “*Qalx, öz nuruna tərəf get!*” – əmrini eşidəcəyi Qiyamət günündə nuru olmadığı üçün yerindən qalxa bilməyəcək Xudayar bəy o gözəl adını hələ bu dünyadaykən batırdığı səbəbindən belə zəlil və rəzildir. Adının “yar” hissəsindən utanmırdı utanmasın, amma “Xuda” sözündən necə utanmayasan, necə qorxmayasan?

İndi Xudayar bəyin nəslindən olan bəzilərinin “bizdə eşşək yoxdur” inadı adamı çox təəssüflərə aparıb çıxarır. Üstəlik, özü də, sözü də insan olanlara çox zor gəlir. Məgər yüz dəfə Xudayar bəy təəssübkeşlik eləyəndə tək bir cəfə də əziyyəti ərsə dayanan eşşəyə sahib çıxmaq olmazmı?

...Sonralar Məmməd həsən əminin eşşəyinin itməkliyi səbəbi ilə bağlı, bu aşkar ədalətsizliklə ilgili Apuleyin dünyalarca məşhur “Qızıl eşşək” romanından tutmuş, at fəsiləsinə aid olan bu yük və minik heyvanının görüldüyü xeyli əsər oxudum.

Məsələn, Qrimm qardaşlarının “Bremen musiqiçiləri”ndə sahibi tərəfindən tərki edilmiş tərki-məmləkət eşşək. Eynən biz tərəflərdə deyildiyətk: *tükü məxmər, incə kəmə, üzü qəmər* – yəni Xudayar bəyin qara üzündən filhəqiqət fərqli – *yerişi at, üstündə yat, belinə min, evinə çat*. Sahibinin ölmüş bildiyi o eşşəyin öz dostları ilə bərabər quldurları necə qovmaları və sonradan necə xoşbəxt

yaşamaları haqqında hekayət dünyada dillər əzbəridir. Bəs deyirdik: eşşək nə bilir zəfəran nədir?

Hələ unudulmaz Əziz Nesinin “Ölmüş eşşəyin məktubları” və “Sizin məmləkətdə eşşək yoxdurmu?” hekayəsi!..

Əlbəttə ki, yaşamaq da sənətdir – özü də İnsan olmaq sənət! Amma cismani eşşəkdən fərqli olaraq, mənəvi cəhətdən eşşək olan Xudayar bəy qulağı ilə tanınmırdı ki, eşşəkliyi də dərhal görünəydi!

Onsuz da azı beş min ildən artıq işçi heyvan olaraq eşşəklərin tarixi əməyi danılmazdır. Atlara, dəvələrə qədər ilk yükdaşıyanlar olaraq adlarına zamanında dastanlar qoşulub, təriflər deyilib!

Hələ Romada, Türkiyədə, Moskvada, Polşada, Krımda – Bağçasaray yaxınlığında – eşşəklərə qoyulan heykəllər!

Təbii ki, mən indi sizdən tələb ələmirəm ki, eşşəklərimizə heykəl qoymaq üçün petisiya hazırlayasınız.

Xalqlar, adamlar bir-birinin mahnısına, xörəyinə, xalçasına, torpağına iddialarla çıxış edirlər, öz adlarına çıxırlar, amma eşşəkdən savayı! Hətta bəzi məmləkətlərdə sanki heç eşşək də yox imiş!

Doğrudur, son vaxtlar bəzi bazarlarda eşşək südündəki qiymət artımı ilə bağlı eşşəklərə diqqət də müsbətə doğru dəyişdi. Üstəlik, eşşək oğurluğu da, eşşək alqı-satqısı da yenidən peyda oldu. Deyilənə görə, indi eşşəkləri Çinə satmaq üçün alırlar. Guya çinlilər eşşək südündən “cavanlıq eliksiri” hazırlayırmış!

Hətta dörd oktyabr – Ümumdünya Heyvanları Müdafiə Günündə belə, adı bir cəfə də çəkilməyən eşşəklər indi-indi siyahıya salınıb. Məgər ev heyvanları da ailənin bir üzvü hesab olunmamalıdır? Amma, əlbəttə ki, Xudayar bəyin nəticəsinin gömrük gözlərindən uzaq!

Etiraf edirəm: eşşəklərlə bağlı, mənim üçün bir təsirli hekayə də İsa Məsihin çarmıxa çəkilən gün meydana bir cavan eşşək belində gəlməyidir! Cəlladlar heç olmasa, bundan xəcalət çəkəydilər! Həqiqət niyə həmişə acı olur axı?

Görünür, gündə o qədər möcüzə metamorfozalar-istihalələr, hal dəyişmələri olmuş ki! Məsələn, çölü eşşək, içi adam, ya da tam tərsinə: içi eşşək, çölü adam.

P.S.

Elə ki NASA “Perseverance” adlı kosmik aparatı uğurla Marsa endirdi, bax, onun sabahı gün çodar tanışım zəng eləyib soruşdu ki, ay dost, yoxsa bizim eşşəklərin dövrü bitmək üzrədirmi? Az qala hamı astronomik vahiddən, işıq illərindən danışır.

Dolayısı ilə cavab verdim ki, narahat olma, bütün hallarda Məmməd həsən əminin eşşəyi Don Kixotun o cılız, o arıq, o əldən düşmüş Rosinant adlı atından çox qıvrıq olub, çoxox...

Amma əgər günlərin bir günü eşşəklərə də dünyaya səmadən baxmaq imkanı versələr, bəlkə Məmməd həsən əminin çatlamış goru da rahatlıq tapar.

İBRAHİMXƏLİL

23 FEVRAL – YAD KİŞİLƏRİNİN BAYRAMI

Bayram milli və ya dini baxımdan önəmli olan, dəyərli sayılan və xalq tərəfindən qeyd olunan gündür. İslam dininə nəzərən, müsəlmanların iki böyük bayramı vardır: Ramazan və Qurban bayramı. Xalqımızla və tariximizlə bağlı milli bayramlarımız isə öz-özlüyündə hər biri bir başqa dəyərə sahib, kökü dərinlərə dirənən şərafli tarixə malikdir: Novruz bayramı, Respublika günü, Bayraq günü və s. Ancaq bəzi dırnaqarası bayramlarımız da var ki, nəyə xidmət etdiyini, nədən yarandığını, nəyi qeyd etdiyimizi belə bilmirik, 23 fevral kimi. 23 fevral – “kişilərin bayramı”.

İstəyirəm 23 fevralın tarixinə bir az nəzər salaq. Tarixi mənbələrin bizə verdiyi məlumatlara görə, 1918-ci il, 23 fevral tarixində Lev Trotski tərəfindən Qırmızı Ordu yaradıldı. Bu ordu Oktyabr inqilabından sonra çar ordusuna qarşı vuruşmaq üçün fəhlə və kəndlilərdən təşkil olunmuşdu. Hansı ki, həmin gün SSRİ Xalq Komissarları Sovetinin “Sosialist Vətəni təhlükədədir” çağırışına

cavab olaraq qurulmuş Sovet ordusu və Hərbi Dəniz Qüvvələri yarandı. Bəli, həmin Sovet ordusu ki, Tiflisdə 9 aprel günü əliyalin camaata divan tutmuş, 20 yanvarda Bakı küçələrində caynaqları insanların boğazına keçmiş, 70 ildə minlərlə günahsız insanı öz “arzularına” qurban vermiş bir dövlətin ordusu. Ömrünün bahar çağında gecə isti yatağından aparılıb güllələnən Mikayıl Müşfiqin, Vətəndən uzaqlarda şam kimi əriyib “Vətən, Vətən” deyər, necə deyərlər, yaylım quşuna dönən Almas İldırımın, böyük alim, mütəfəkkir Salman Mümtazın və bu kimi neçə-neçə vətən oğullarının qanına girmiş müqəssir dövlətin ordusu.

Respublikamız müstəqillik əldə edəndə qədər bu millət saysız-hesabsız şairlər, alimlər, xalqın deyən dili, görün gözü olan ziyalılarımızı müstəqillik uğruna itirmişdir. Bəzilərinə “xalq düşməni” damğası ilə ləkələyərək, repressiyaya və ya mühacirətə məruz qoymuş, əlləri millətimizin qanına batmış bir dövlətin ordusunun yaranma günü

bizim üçün necə bayram sayıla bilər axı?! 23 fevralın hələ də bayram olaraq qeyd olunması, mənə elə gəlir ki, bir az da tariximizə olan savadsızlığımızın bariz nəticəsidir.

Ey şanlı Sovet ordusu, nə yaxşı ki yaradın və gəldin millətimizi qırdın. Bayramınız mübarək, əziz kişilər, bayramın mübarək, oğlum, səni təbrik edirəm minlərlə başsız qalmış ailələrin, oğulsuz qalan anaların ahını alan bir ordunun yaranması münasibətilə...

Çoxmu məcburuq buna? Kimdir bu “bayramı” qeyd etmək üçün başımıza tapança dirəyən, ya da uzaq Sibirə sürgün edən? Heç kəs. Sadəcə bilgisizlik, tariximizi daha mükəmməl bilməməyimiz. Boşuna deməyiblər, “Kor kimdir, nabeləd”. Gözümüzü bərk-bərk yummuşuq, qulaqlarımızı da tıxamışıq, 23 fevral qeyd edirik. Oysa ki, Allaha şükür, bizim kifayət qədər dəyərlili, milli bayramlarımız var. Şuşanın işğaldan azad olunması tarixini qeyd et kişilər bayramını, hansı ki, əsl kişilik, ərlik, igidlik göstərildi, tarix yazdı Azər-

baycan oğulları, ya da öz milli ordumuzun yaranma gününü, deyim “Əhsən sənə”! Mübarizin ad gününü qeyd et, ya da Milli Dirçəliş günümüzü, deyim əsl bayramdır. Çanaqqalanı, Xudafərini an, 26 mayı, 28 mayı qeyd et, bax onlardır sənin “23 fevral”ın, sevincin, qürur günün, bayramın.

Lətafət KƏRİMOVA
Mollaoglu orta məktəbinin tarix fənni üzrə baş müəllimi

İOSİF QRIŞAŞVİLİNİN “QƏDİM TİFLİSİN ƏDƏBİ BOHEMASI” ƏSƏRİNDƏN BİR PARÇA QƏDİM TİFLİSİN KİTABXANASI

(əvvəli ötən sayda)

“Çaramaniani” II İraklinin zamanında, saxlaxutxsesi (*Erkən feodal Gürcüstanında çar və iri feodalın böyük məmuru. Kənd təsərrüfatı-maliyyə və inzibati işləri yerinə yetirirdi – M.M.*) və sərdarı David Orbeliani tərəfindən tərcümə olunmuşdur (*David Orbeliani (1716-1796). II İraklinin kürəkəni idi, İraklinin qızı Tamari almışdı. Gürcü dilindən başqa erməni və fars dillərini də bilirdi. Dəfərlə diplomatik missiya ilə İrana göndərilmişdir ki, oradan da “Çaramaniani”nin əlyazmasını gətirmiş və tərcümə etmişdir (Prof. K.Kekecidze: “Gürcü ədəbiyyatı tarixi”, II cild, 1924-cü il, səh. 284). David Orbelianiyə Besiki oda (oda - lirik şeir və musiqi janrı – RED.) həsr etmişdir. Şair onu belə adlandırır: “Çaraman Davidə” (Bax. S.Qorqadzenin “Besiki”, 1912-ci il, səh. 160).*

Ayrıca kitab şəklində nəşr edilməmiş xalq şairi David Lazarev məxsusdur (*David Lazarev (1832-1919) tiflisli vətəndaş idi, nərbəndin oğlu. O, bir hərf yığıcısı kimi “Siskari”də, “Sakartvelos moambe”də (“Gürcüstan xəbərçisi”) və “Droeba”da (“Zaman”) iştirak edib, sonralar yığıcı peşəsini buraxaraq öz oğlu ilə birlikdə Aleksandr bağı yaxınlığında kitab alışı-verişi qurub. D.Lazarev eləcə də mahnılar üçün şeirlər yazırdı və ermənicədən hekayələr tərcümə edirdi (Məs: Rafinin “Dama girən kürəkən”ini). Lazarev “Çaramaniani”nin nəşri kimi daha çox tanınmışdır. O, “Çaramaniani”nin əlyazmalarını tədqiq edirdi. Özü yığır, üz qabığı elə özü çəkir və klişeləri də şimşək ağacından özü kəsirdi.*

Qeyd etmək lazımdır ki, “Çaramaniani”də çox diqqət çəkən, müəllifi də bizə məlum olmayan Pirosmeni üsulunda illüstrasiyalar yerləşdirilmişdir).

Lado Ağniaşvili isə “Çaramaniani”ni pyes halına salmışdır ki, (3 pərdə və 11 şəkil) bu da bizim səhnədə dəfələrlə təqdim olunmuşdur.

Qədimdə bütün gürcü ailələrində “Pələng dərisi geymiş pəhləvan” ilə birlikdə “Çaramaniani”nin də möhtəşəm əlyazması saxlanılırdı (2500 səhifəlik!). “Cehiz siyahısı” da ki, “Çaramaniani”-siz nadir hadisə idi. Bu kitaba sadə xalq, eləcə də yüksək ictimaiyyət eyni cür həvəslə meyl edirdi.

N.Berzenişvili “Siskari”nin redaktoru İ.Kereselidzeyə məsləhət gördü ki, tərcümə əvəzinə “Çaramaniani” və başqa bizim qədim ədəbiyyatı dərc etsə jurnal daha xeyirdə ola bilər. 1857-ci ildə “Siskari”də XV Lüdvikin dövrünün fransız yazıçısı Marmontelin “Səhraçılar”ı dərc etdirmişdir ki, onun da tərcüməsi o dövrdə görkəmli xadim Sardion Aleks-Mexişviliyə məxsus idi. (*Bax. “Siskari”, 1875-ci il, №1, 2; Sardion Dimitriyeviç Aleks-Mexişvili (1826-1863) bizim sevimli aktyorumuz Lado Mexişvilinin və rektor Davidin qardaşı oğlu. O, Peterburq Hərbi Dastakarlıq (Çərriyyə – M.M.) Akademiyasını bitirən ilk gürcü həkimi idi. Sardion Aleks-Mexişvili Q.Çipşidzenin və Pavle İnqoroğvanın düşündüyü kimi sensor vəziyyətində heç bir zaman olmayıb (Bax: İlyanın “Əsərləri”, M.Qedevanişvilinin nəşri, səh. XXVIII və “Gürcü kitabının nəşri”, I cild, səh. 436). “Siskari” jurnalının üz qabığında sensor olaraq bəyan edilmiş o “Mexişyev” isə metexli keşiş Efrəm Aleks-Mexişvili idi (Bax: Giorgi Eristavinin əsərləri, 1884-cü il, İyona Meunarqıyanın məqaləsi, səh. LXV və V.Qunianın “Gürcüstanın təqvimi”, 1893-cü il, səh. 429). N.Berzenişvili “Siskari”ni tənqidi müzakirə edərkən bu hekayəyə qulp qoymuş və qeyd etmişdir ki, belə yazmışdır: “Bizim özümüzün zərif inkişafı və dərin şəkillə dövrənilməsini tələb edən öz zənginliyimiz var. Bizdə şairlər, nasirlər və romantiklər də vardır. Və mən söyləyirəm ki, bizim xalqın əsərləri bunlardır: “Hansısa vaxtı ötmüş fransız hekayəsinə nisbətən xalq “Visramiani”dən, “Çaramaniani”dən, “Bejaniani”dən daha çox məmnuniyyətlə oxuyur” (“Kavkaz”, 1857-ci il, №4, A.Saqareli də “Siskari”ni məzəmmət edirdi – “Sonu bitməyən, tərcümə olunmuş romanların nəşr olunmasına görə” (Bax. “Siskari”, 1865-ci il, №4, 25).*

Bu hekayələr özünün təsvir şiddətliyi ilə, süjetlərin bütövlüyü ilə, müqayisələrinin müxtəlif çalarlığı ilə və sözlün plastik quruluşu ilə gürcü xalqının ədəbi zövqünü xeyli müddət özünə əsir götürmüşdü.

Xalq instinktlə yaxşı yazılmış kitabı və istedadlı müəllifi hiss edirdi.

Doğrudan da N.Berzenişvilinin sözü olmasın, “Visramiani”ni niyə də “məmnunluqla oxumasınlar”? “Bəzən dəmir geyimə parlaq su kimi elə girirdi xəncər, bəzən ox yuxu kimi gözdən yayınırdı. Bəzisinin ürəyinə nizə sevgi kimi daxil olurdu... Mühəribə zamanı nizə dərzinin iynəsinə bənzəyirdi və bədəninə yəhərə tikirdi”.

Lakin “Çaramaniani”yə qayıdaq. “Çaramaniani”nin mühəribəsinin təsviri tamamilə başqa xarakterlidir və digər Şərq nağıllarından tamamilə fərqlənir. Bu qəhrəmanlıq epopeyasından bir döyüş mənzərəsini xatırlamaq maraqlıdır:

“İran hökmdarı Hindistanı işğal etməyə yollandı. Hindistan şahı ona qarşı hücumu eşitdi və özü də döyüşə hazır vəziyyətə düşmənin qarşısına çıxdı. Qədimdə bir qayda olaraq nöbətli bütün qoşun, eləcə də seçilmiş pəhləvanlar vuruşurdu. Bu toqquşmada hər iki tərəfdən çoxlu görkəmli pəhləvan həlak oldu, “döyüşçülərin başları ağacların yarpaqları kimi yerə səpələnirdi. Nəhayət, İran qoşunundan “on iki adlı-sanlı pəhləvan” çıxdı ki, onlar arasında Baramcibil, Qardankeşan və Çatran (Çaramanın

əmisə oğlu) var idi. Onlar Hindistan qoşunundan çıxan pəhləvanları məğlub etdi. Hindistan şahının qızı “Cilvələrin şahı” - Sərvi Xuraman İran qoşununun əleyhinə çıxdı. Sərvi Xuraman kişi-sayağı cövşən - zirehli geyim geyinmişdi. Onun igidliyinə heç kim şübhə etmirdi. Sərvi Xuraman İranın bir neçə cəsur pəhləvanını bir nəvə çəkməklə üstələdi. İran qoşununun adını qaldırmaq üçün Sərvi Xuraman ilə döyüşmək üçün Çaramanın özü altı ayaqlı Rəxs atı ilə onun qarşısına çıxdı. Qoşunun ikisində də səslər ucaldı: “Vur, öldür, zərbə endir, tar-mar et!” Bütün günü şiddətli döyüş, amansız və misli görünməmiş döyüş davam etdi. Heç biri döyüşdə üstün gələ bilmirdi və ikisi də “dəmirə çevrilirdilər”. Döyüşçüləri aralamaq üçün “qəm-qüssədən ayrılmamaq üçün nağara çaldılar”. Rəqiblər aralandılar, iki qoşun arasında demək olar ki, əmin-amanlıq yarandı. Lakin Çaraman və Sərvi Xuraman elə böyük döyüş istəyində idilər ki, bir-birinin müqavimətindən elə qıcıqlanmışdılar ki, gecə gizlicə qoşundan çıxdılar və “uzaq yerdə, dağın dibində” amansız mübarizəni davam etdirdilər. Burda bir-birlərini aşırdılar və əmud, nizə toppuz, şeşpər, qılınc, gürzü qırıb tökdülər. Bir sözlə, “zəncir və zirehi bir-birinə mələfə kimi bükürdülər”. Döyüş üçün daha silahlar qalmadı. Onda bu iki cəngavər Çaraman və Sərvi Xuraman bir-birlərinə qol zoru göstərdilər və əlbəyaxa gülləşməyə başladılar... Nəhayət, Çaraman özünün var güc-qüvvətini topladı, Sərvi Xuramanın belini sıxdı, yuxarı qaldırdı və qiymədən yerə çırpdı. Sərvi Xuramanın ürəyi getdi. Burda ondan asılı olmayaraq onun dəbilqəsi qopdu və “sünbül bənzər qoşa zülfü” yerə dağıldı. Çaraman gördü ki, onun nadir rəqibi qadındır – Hindistan şahının qızı. Onu özünə gətirdi və yenə öz qoşununa buraxdı”.

Bax, burda onların sevgi romanının yumağı düyünlənir. Onların köməyi ilə bir vaxtlar düşmənlə kəsilməyən bu iki nəhəng dövlət bənşir.

“Çaramaniani” təcəccüblük və gözəllik kitabıdır.

Onun populyarlığı çox hallarda müasir oxucuları da cəlb edən həmişəyaşar göyçəkliyi bununla izah olunur.

Camaat sadə xalq arasında əlyazma halında yayılan “Rusudani”ni az sevmirdi. “Əsli və Kərəm”in sərgüzəşti, “Çaraboğlu”nun (“Qəribə”nin) əhvalatı, “Şvidveziriani” və sair. Bütün bu əsərlər bədii dili ilə, hazırcavablığı ilə və zəhniəçiliklə nümunəsi ilə çalardı.

Məsələn:

“Rusudani”ni. Şah oğlu ov zamanı maral öldürür. “Buynuzu qızıl, dirnaqları qara, sinəsi ağ və boynu qırmızı olan yaralı maral şah oğluna deyir: “Mən ona görə gəldim ki, yaqut şəhərinə aparaydın. O yerlərin hökmdarının yetim qızı ilə evlənmək üçün. Mən ölürəm... Mənim sağ aşığımı çıxart. Qoşun sənə lazım gəlmir, yoxsa mağara olan yer gedə bilməzsən, mənim bu aşığımı at və şeşə hansı tərəfdən oturaçaq, o tərəfdən yollan və qızın olduğu yerə gedib çıxacaqsan”. (Tiflislilərin həmçinin balaca təmsilləri vardır ki, bunlarda da əxlaq, həyat və sair bərdə özünəməxsus baxışlar əks olunub. İki nümunə gətirəcəyik:

1. Bir dəfə həşəratlar və sürünənlər toplaşır. Dişləmək üçün hansı heyvanın daha şirin qanının olması bərdə iclas keçirirlər. Böyük mübahisədən sonra qanı yoxlamaq üçün ağcaqanad göndərdilər. Ağcaqanad hamını dişlədi və əmin oldu ki, insanın qanı bütün heyvanların qanından daha dadlıdır. Lakin ağcaqanad heç də onu göndərənlərin yanına qayıda bilmədi. Qaranquş onu gördü, üstünə şığıdı və onu uddu.

2. Gənc gəlin xəmir yoğururdu. Hələ işini bitirməmişdi ki, saçını daramağa başladı. Qəflətən qayınanası onun üstünə aldırdı. Gənc qadın qorxudan və xələtdən şanapipiyə çevrildi və uçdu).

“Əsli və Kərəm”in lirik səhnələrində gözəl bir yer var: Aşıq olan Kərəm saz çalır və sevgilisinin donunun düymələrini mahnı ilə açır. Düymələr elə düzülür ki, mahnı son düyməyə kimi çatanda, bütün don yenidən düymələnir.

Bizim auditoriyanı təkcə bu cür məhəbbət romantikası deyil, eləcə də qaçaq Korəğlunun həyatı da özünün “qara bəxtliliyi ilə”, cəngavər sərgüzəştləri ilə və qəmli mahnıları ilə cəlb edirdi.

Korəğlunun atının təsvirini hamı əzbərdən bilir. “Bir bax, ey xan, bu atın burun dəşiklərinə, gah geniş açılır, sanki odun alovunu püskürür. Gah bir göz qırpmında burun dəşikləri dərhal bürüşür. Onun budları körpə ceyrinin saf budlarına bənzəyir. Sanki yay kimi süzməyə hazırdır. Bunun dodaqları yeniyetmə dövrünün dodağına bənzəyir. Yüyanın tərənəməsini həmin an hiss edir. Arpa yeyəndə onun ağız dəyirman daşı kimi xışıldayır. Onurğası dovşanın boynuna bənzəyir. Düz və şümal quyruğu ipək kimi parıldayır, ilan kimi dolanır. Onun boğazı tovuzquşunun boğazından geri qalır. Bunun başı balacadır və normal gözləri iki almaya bənzəyir. Və dişləri almaza. Tövlədən çıxarılanda oyuq-oyuq oynayır və uşaq kimi dirnağı ilə yer eşir. Belə bir atın sahibi öz köhləninin qədrini yaxşı bilir. Bəli, bu at üçün ataman gözlərini közərdilmiş dəmir ilə dağladın, mənim adım Rövşəndir, korun oğlu, Korəğlu. Mən və mənim atım, düşüncəsiz və vahiməli xan, biz azadiq. Buyurun gəlin məni tutun”.

Çaraboğlu əhvalatında da cürətli müqayisələr vardır: “Divlər

Çaraboğluna dedilər, şam baltası ilə dəmir kötüyü yarmalısan. Çaraboğlu kədərlandı və xahiş etdi ki, ona bir az möhlət versinlər. Gəlinin yanına getdi və ona ərz elədi. Gəlin ona dedi ki, ondan ötrü niyə kədərlandı. Mənim saçından bir tel çıxar, şam baltasına elə dola ki, divlər sezə bilməsinlər, yar dəmir kötüyü və onu həmin an tikə-tikə eylə. Çaraboğlu beləcə etdi. Divlər məəttəl qaldılar, nə olan şeymiş bu, dedilər. Sonra divlər ona dedilər, bax, budur, bu dolu kasanı qovaq ağacına çıxartmalısan ki, bir damcı da yerə düşməsin. Çaraboğlu onlara dedi, yaxşı bir az möhlət verin. Gəlinin yanına getdi və ona ərz elədi. Gəlin dedi, ondan ötrü niyə kədərlandı. Barmaqından üzüyünü çıxartdı və ona verdi. Bunu kasaya sal və elə çıxardacaqsan, elə endirəcəksən, bir damcı da düşməyəcək. Çaraboğlu da belə etdi. Divlər məğlub oldular. Çaraboğlu qalib gəldi” və sair.

“Şvidveziriani”? Doğrudur, “Şvidveziriani” “Visramiani”dəki kimi küylü deyildir, “Uydurmanın hikməti”ndə olduğu kimi ciddi deyildir. Lakin bütün bu kitab qadınların xayanətkarlığının çox gözəl süjet olaraq təsvir olunduğu gözəl hekayələrlə doludur. Nümunə olaraq bir hekayənin məğzini gətirəcəyik: Bir-birlərini dələcəsinə sevməyən ər-arvad var idi. Bir dəfə ər zarafatla bıçağı əlində oynadırdı. Qəflətən bıçaq arvadına dəydi və əlini kəsdi. Ər dərdə düşər oldu, xəstələndi və bu dərd onun axırına çıxdı. Arvadı ərinin məzarından uzaqlaşmırdı. Hər gün məzarın yanında idi və öz ərinin məhv olan məhəbbətindən nalə çəkirdi. Nəhayət, bu qadının qohumları məzar üzərində bir balaca daxma tikdilər. Madam hey qəbiristanlıqdasan, elə bir yolluq orda yaşa, deyə düşündülər. Qadın öz ərinin məzarı yanında qaldı və bütün günləri ah-fəğan edirdi. Həmin şəhərdə qayda idi, oğrunu, qulduru göydən asırdılar və elə asılı saxlayırdılar. Ona bir kimsənin yaxın düşməməsi üçün gözətçi qoyurdular. Bir dəfə məhz elə bu qəbiristanlıq yaxınlığında bir qulduru asdılar və ölüyə gözətçi qoydular ki, qohumları gizlicə aparmasınlar. Həmin gecə qasırğa və dondurma oldu. Gözətçi soyuğa dözə bilmədi. Qəbiristanlıq yaxınlığında ocağın yandıqı bir daxmanı sezdi. Getdi və sahibindən xahiş etdi: Donmuşam, icazə ver, içəri girim, bir az qızınım və yenə tezliklə gedərəm, - dedi. Çox yalvar-yarıpıdan sonra dul qadın onu öz yanına buraxdı. Gözətçi ocaqda isindi, minnətdarlığını bildirdi və öz keşiyinə qayıtdı.

Lakin nə görür? Ölü yoxdur. Nə etsin? İşqlanacaq və gözətçini onun yerinə asmalıydılar. Çox düşündü, götür-qoy etdi, bir şeyə nail ola bilmədi. Məsləhət üçün yenə o dul qadının yanına qayıtdı. Dul qadın hər şeyi dinlədi və nəhayət, gözətçiyə belə dedi, səni mən bəyəndim. Mənim olacağına əgər söz verirsənsə, sənə çıxış yolunu göstərəcəyəm. Gözətçi onunla razılaşdı. Qadın ona dedi ki, mənim ərimin qəbrini eş və həmin oğurlanan meyitin yerindən as, meyit meyitdir və heç kim heç nəyi anlaya bilməyəcək. Gözətçi tələsik o qadının yenicə dünyasını dəyişmiş ərinin qəbrini eşməyə başladı ki, dan sökülənədək hər şeyi çatdırırsın. Lakin çıxarılan meyitə diqqət kəsildəndə gözətçi diksindi. Dul qadın dilləndi: “Nə oldu?” Gözətçi cavab verdi: “Vay mənim halma, oğurlanan kişinin dişləri yox idi. Bunun isə sağlam dişləri vardır”. “Sonra nə olsun, - dul qadın ona dedi, - götür daşı, vur, onun da dişləri olmayacaq”. Gözətçi bunu yerinə yetirə bilmədi. Onda dul qadın özü daşı götürdü və ölənin ərinin dişlərini qırdı. Gözətçi tərəddüd edirdi. Dul qadın yenə dilləndi: “Nə oldu?”. Gözətçi cavab verdi: “O kişinin cinsi orqanı yox idi, bunun isə var və vay onda ki, anlayalar. Qadın ona dedi: “Sonra niyə baxırsan? Götür qılıncı, dibindən kəs”. Gözətçi bunu yerinə yetirə bilmədi. Onda qadın gözəştçinin xəncərini sıyırdı və ərinin cinsi orqanını kəsdi. Gözətçi bu qadının ərinin meyitini apardı, oğurlanan meyitin yerinə asdı və beləliklə, ölümdən xilas oldu. Dul qadın gözəştçidən şərtə əməl olunmasını tələb edəndə gözətçi ona cavab verdi: “Uzaq ol, vəfasız qadın, sən ölü ərinin başına bu işləri gətirdin, mən diriyyə nələrdə edərəm...”

“Baramiani?”

“Bejaniani?”

“Davrişiani?”

Lakin bəsdir! Bu bir-iki nümunə də kifayət qədər onu təsdiqləyir ki, bizim qədim ədəbiyyat roman süjetləri ilə, düyünlərlə, intriqalarla, gözəlliklərlə doludur. Və nə yaxşı olar ki, bu zəngin ədəbi materialı bəzən hər halda öz fəaliyyəti ilə bədii yaradıcılıqla əlaqədar olanlar gözdən keçirsinlər!

Bax, bizim qədim Tiflisin kitabxanası bu cür idi!

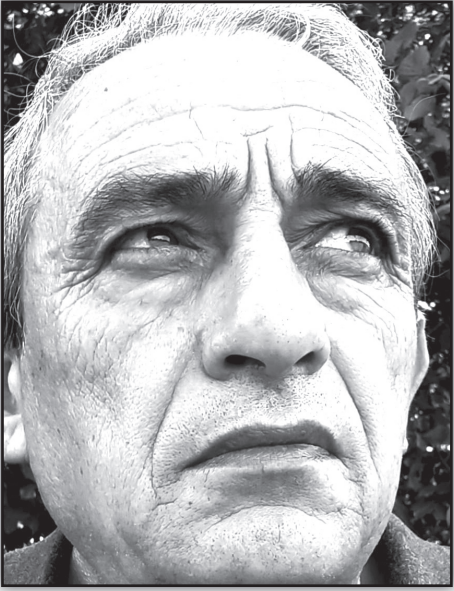
Bax, bu “bazar ədəbiyyatı” bizim xalq şairlərinin yaradıcılığının mayası idi.

(davamı gələcək sayda)

Gürcü dilindən tərcümə edən: Mirzə MƏMMƏDOĞLU

AFİQ MUXTAROĞLUNUN AYAQÜSTÜ DÜŞÜNCƏLƏRİ

ASLANLIĞIN POZULMUŞ QAYDASI

Orxan Vəlini rəhmətlə anıram

Mənim loxmam aslan ağzında. Yox, daha dərinə. Artıq Aslan sənə məxsus olanı mədəsinə endirib. İndi sən başqa işin-peşənin qalmayıb, gərək Aslanın çənəsini ayırasan, əlini mədəsinə salasan və zəhrimara qalan loxmanı çıxarasan. Vay o gündən ki, Aslanın mədəsi də boş ola. Bu loxma zəhrimar daha aşağılara düşsə və əlinə keçsə də, bir işə yaramaya. Sən də yanıb yaxılasan, cızdağın çıxa.

Nə deyirsən, dostum, Aslan xoşluqla çənəsini ayırmı? Sən də rahatlıqla əlini onun mədəsinə uzadıb loxmanı götürəsən, eləmi? Heç ağlın kəsməsin, dostum. Aslan qocalmayıb, qarımıyıb ha, sən qabağında leş kimi dura, sən də bildiyini edəsən. Heç

qocalmaq fikri də yox. Qocalsa belə, arxasından gör neçə əniyi qalxır.

Zordu işin, çox zordu, dostum.

Hələ bir səbrini bas, gör bir nə deyirəm. Hələ bütün bunlardan əvvəl Aslanı tapman gərək. Aslan sallaqxana itidirmi dörd yanında sülənə, quyruq bulaya. Ağzımızda Aslan deyirik. İndi bir Allah bilir hansı dağda-daşda kefindədir. Aslan durub sənimi gözləyəsindir? Sənin işin Aslandan keçir, o, yeri gəlsə, dəli sözü, heç sənə tanımır da. Bir sənəmi əppəyi onun yurtcu dişləri arasında olan? Milyonlar öz Aslanını aramada, bir yol-yöntəm bulub onun çənəsini ayırmaq, ölümünə də olsa qismətini onun ağzından çıxarmaq üçün çabalamada.

Aslan da, elə Aslan deyil ki, quyruğunu-qulağını hər deyən ələ verə. Lap deyək ki, Aslanı tapdın, quyruğundan yapışdın, qulağı da əlinə keçdi, gəl görüm onun qılnc dişlərinin arasından loxmanı necə götürəcəksən? Gücün çatarmı, dostum?

Zordu işin, dostum, çox zordu.

Sən Aslanı oyaq tapdın deyək, dikdik gözünün içinə baxdın. Elə bilirsən, bu, Aslanı feyziyab edəcək. Elə bilirsən Aslan sənə bu məğrur duruşunu bəyənəcək, buyur, yuxarı başa keç deyəcək. "Gəlişinə quzu kəsim, gözümün biri aydın, biri də muştuluq", - deyib, sənə bağrına basacaq, eləmi? Gözləyirsən ki, belə qarşılansan, hə? Hələ üstəlik yoluna payəndəz salalar, dağdan ağır Aslan da pişvazına çıxa, eləmi? Yox, dos-

tum, yox. Aslanlığın belə bir qaydası yoxdur. Əksinə sənə dimdik duruşun, qürurlu baxışın Aslana başqa bir şey pıçıldayacaq. Aslana sənə bir rəqib kimi tanıtacaq. Aslan sənə özünə boğazortağı hesab edəcək. Aslan aslanlığını kiminləsə bölüşmək üçün qazanmayıb. Ağlının ucundan da keçirmə.

Sağ ol sənə, dedim axı, Aslan nəmənəsinə çibinlər qonan qoca deyil ki, başının altına yastıq qoyub, yuxuya verəsən. Sonra da bildiyini tutasan, çənəsini ayırıb loxmanı çıxarasan. Aslan gözü açıq yatar, dostum.

Deyək ki, sən Aslanına çatmaq üzrəsən. Sənə gözləyən sürpriz bilirsən nədir? Sənə yenilməz bildiyin, biləyi bükülməz saydığın Aslan tülkülərin, çaqqalların əhatəsində. Özüm demədim, heç sən də mənə düz-əməli qulaq asmadın, elə gedəcəm, loxmamı alacam deyib, bildiyini babana vermədin. Guya məndən beşli-betər çox vuran oğulsan. Öz aramızda qalsın, sən də az aşın duzu deylsən ha! Tərs keçir.

Sən gələndə qədər Aslan aslanlığını tülkülərlə, çaqqallarla bölüşübmiş, quruca adı qalıbmış. Necəsini soruşma, olan olub, torba dolub. Bilsən neyləyəcəksən? Aslanın aslanlığını geri qaytaracaqsan? Sən öz hal-əlahə loxmanın hayına qalsan yaxşıdır.

Aslana, Aslanın ağzına, mədəsinə çatmaq üçün tülkülüyü yenməlisən, çaqqallığı yarım keçməlisən. Və loxman olduğu yerə çatmalısən. Düzü sənə onları yenməyə, xışlayıb keçməyə gərək də qalmayacaq. Bu hiylə sürüsü sənə gördüncə, kənara çəkilib

yol göstərəcək, hələ desən qarşında baş da əyəcək. Bilirsən nədən? Qurduqları hiylə baş tutub, sən də o tora düşmüşsən.

İşin bəd tərəfi bilirsənmi nədir, dostum? Baxacaqsan loxman Aslan ağzında deyilməmiş, heç Aslanın mədəsinə də düşməyibmiş. Biçarə Aslanın adı çıxıbmiş. Yağlı əppək olub göyəmi çəkilib? Yoxsa yer yarılıb yerəmi batıb bu loxma zəhrimar? Aslan ağzında deyilsə, bəs hansı cəhənnəmdədir? Aman ver deyim də, amanı qırılmışın oğlu.

Tülkülər, çaqqallar sən gələndə qədər onu çoxdan bölüşdürüb, yemiş olmalıdırlar. Olsun ki, üstündən də sərən bulaq suyu vurublar. Hər yana da xəbər salıblar ki, bəs deməzsənmi, bunun loxmasını Aslan uddadı. Sənə də qulağına bu xəbər dəyən kimi, Aslanın üstünə götürülmədinmi? Nə tez yadımdan çıxıb.

Sən də onların bu feykinə inanıb Aslanın üstünə atılmadınmi? Sənə loxmanın ucunu belə görməyən Aslanla cəng etmədinmi, qanlı bıçaq olmadınmi?

Tülkü-çaqqal sürüsü də qıraqdan sizin davanızı seyr edib, dırmaqlarını bir-birinə sürtmürdümü, xısın-xısın irişib dişlərini ağartmırdımı? Niyə də irişməməli idilər? Düzü qoşduqları plan gerçəkləşmişdi, onlar sudan quru çıxmışdılar, şadlıqlarından şitlik edirdilər.

...Gördünmü Aslanda da aslanlıq qalmayıb, dostum?!

Afiq MUXTAROĞLU

Almaniya, Hessel

21 FEVRAL – BEYNƏLXALQ ANA DİLİ GÜNÜ

Uşaqılıqda ən böyük arzum təbiətin dilini bilmək idi. Fikirləşirdim ki, yəqin Elşən kimi ("Bir qalanın sirri" filmi) çox kitab oxusam heyvanların, bitkilərin dilini bilərəm, təbiətin də dilini bilmiş olaram. Bəlkə də bu maraq məni bioloq səmtə yönəltdi. Bala quşun cikkildəyərək anasıyla "danışmasına" elə maraqla baxardım... onların da öz dilləri var – düşünərkən, Ana Dili hikmətini anlamırdım.

Nənəm çox gözəl layla çalardı tələbə vaxtı:

– Nənə layla çalsan yataq, deyərdim.

Qardaşım – "ayıbdır, qonşular eşidər, evdə uşaq da yoxdur" – desə də höcətliyimi edərdim. Layla səsi məni həmişə uzaqlara aparıb... o qədər uzağa ki, orda Dədə Qorqud nəsihəti dinləyirdim; elə uzağa ki, orda Koroğlu nərəsinin səsinə eşidərdim... sonra o uzaqlardan Simurq qanadında uçaraq həqiqi dünyama gələrdim.

Ana dilində səslənən laylamızdan başlayan bu hikmət bütün həyatımızı özəlləşdirir. Layla yerini ana sevgisinə verir. Yaranan bağlılıq Vətənə, torpağa hopur. Beləcə Vətən sevgisi yaranır.

Kimliyimizin arxasında böyük bir anlam şəxsiyyətimizdirsə, şəxsimizi ana dilimiz müəyyənləşdirir. Dilimiz olmasa kimik?!

Unudulmaz şairimiz Bəxtiyar Vahabzadə "dil açanda ilk dəfə "ana" söyləyirik biz", deyər dilini unudan "ədəblərə" neçə eyhamlar vursa da bu hikməti anlamaq hər adamda olmur.

Lermontov Şərqi fransız dili adlandırmışdı. Yazırdı ki, *tatar dilini öyrənməyə başlamışam. Avropada fransız dili nə qədər vacib sə Asiyada da türk-tatar dili o qədər dəyərlidir.*

Şövkət Məmmədova İtaliyada opera təhsili alanda ona deyibləmiş ki, *sən danış səsinəki musiqiyə qulaq asa.* Bax, mənim ana dilim bu hikmətə qadırdı.

Uşaqların ibtidai təhsilini ana

dilində alması olduqca vacibdir. Şərəf, ləyaqət, namus təməli ordan başlayır. Hər millətin öz yazılmamış qanunları var. Bax, o qanunlar ilk öyrəndiyimiz dillə keçir. Genetik enerji deyərdim ona mən. Fikir verirəm, rus bölməsində oxuyan uşaqda rus xarakteri yan keçmir.

Çox şükür olsun, təhsilimi öz dilimdə almışam. Buna çox şadam. Məncə, məni mən edən ANA DİLİM və dilimin hikmətidir.

Dil bilmək gözəl bir şeydir. Heydər Əliyev deyər ki, *gənclər, siz çalışın Şekspiri ingiliscə, Puşkini rusca, amma Nizamini azərbaycanca oxuyun.*

Bəli, bugünkü gənclik nə qədər müasirləşsə də öz ana dilini unutmamalıdır, dilimizə qarışıq gətirməməlidir. Bildikləri dillər baş ucalığıdır, sevindiricidir. *Nə qədər dil bilsən o qədər insansan.* Amma bildiyimiz dillər ana dilimizə kölgə salmamalıdır.

Beynəlxalq Ana Dili Günü münasibətiylə hamımızı təbrik edirəm!

Dilimizin saziylə ruhlanmaq, qavalıyla dalğalanaq, kamanıyla kövrələk.

Esmira Ələkbərli

Marneuli rayonu Qaçaqan 2 saylı ictimai məktəbin kimya-biologiya müəllimi

Yeni YOL

Qəzet 17 iyun 2015-ci il tarixindən nəşr olunur.

28 FEVRAL 2021-Cİ İL №004 (127)

GÜRCÜSTANIN İQTİSADİYYATI HANSI VƏZİYYƏTDƏDİR?

Koronavirusun yaratdığı böhran Gürcüstan iqtisadiyyatına ciddi zərbə vurdu. Rəsmi statistika da bunu göstərir. Statistika İdarəsinin məlumatına görə, **2020-ci ildə Gürcüstan iqtisadiyyatı orta hesabla 6,1 % azalıb.** Daha aydın şəkildə desək, iqtisadiyyatın azalması o deməkdir ki, ölkədə şirkətlər az mal istehsal edir və az xidmət göstərir. Bu isə, az işçi qüvvəsi deməkdir ki, işsizliyin artmasına səbəb olur.

Rəsmi statistikaya əsasən, Gürcüstanda **2020-ci ilin dördüncü rübündə işsizlik**

səviyyəsi 20,4 % artıb. İllik göstərici ilə işsizlik 3,8 % artıb. Aydındır ki, ölkədə kölgə iqtisadiyyatının payının böyük olduğunu nəzərə alsaq, işsizlik səviyyəsinin çox olduğu ehtimal olunur.

İşsizliyin artması ilə yanaşı əhaliyə larinin dəyərdən düşməsi problemi də əlavə olundu. Ötən il lari dollarla müqayisədə rekord dərəcədə ucuzlaşdı. Hətta **2020-ci ilin mart ayında 1 ABŞ dollarının dəyəri 3,58 lari təşkil edirdi.** Həmçinin bu il də larinin ucuzlaşması – 1 ABŞ dollarının təxminən 3,29 lariyə düşməsi də faktıdır.

Milli valyutanın ucuzlaşması ölkədə mövcud olan qiymətlərin səviyyəsinin artmasına təsir göstərdi. **Gürcüstanda əsas istifadə məhsulları və xidmətin 70 %-dən çoxu idxal edilir.** Ölkənin əsas istifadə məhsulları idxal edilirsə, bu o deməkdir ki, xarici valyuta, konkret olaraq dollar bizə lazımdır ki, ölkəyə müxtəlif lazımı məhsullar gətirək.

2021-ci ilin yanvar ayında ötən ayla müqayisədə Gürcüstanda inflyasiya səviyyəsi 1,1 faiz, illik inflyasiya səviyyəsi isə 2,8 faiz təşkil edib. Ancaq inflyasiyanın aşağı səviyyədə olmasına baxmayaraq real olaraq əhali üçün yaşam yenə də çətinləşdi. Çünki bu bir il ərzində qida məhsullarının qiyməti əhəmiyyətli dərəcədə artdı. Məsələn, günəbaxan yağının qiyməti 27,3 %, balığın 10,4 %, süd, pendir və yumurtanın 9,1 %, çörək və un məhsullarının qiyməti isə 7,5 % artıb.

Bunlar gündəlik yaşam üçün vacib olan məhsullardır. Hələ 2019-cu ildə inflyasiya 6,2 % olan zaman Milli Bankın direktoru bildirmişdir ki, məhsulların qiyməti larinin ucuzlaşmasına görə artıb.

Bu gün Gürcüstanda əhalinin gəliri azalıb. İlk istifadə məhsullarının qiyməti isə artıb. Bu isə firavanlığın azalması deməkdir. Statistika əsasən, **2020-ci ildə Gürcüstanda pensiya və sosial yardım paketi alanların sayının 958 317 nəfərə çatması da ağır iqtisadi vəziyyətin göstəricisidir.** Xatırladaq ki, ölkədə cəmi 3,7 milyon adam yaşayır.

Təəssüf ki, gələcək perspektivlər də ümidverici deyil. Əgər müxtəlif təşkilatların proqnozuna əsaslanırıqsa, **2021-ci ilin birinci rübündə Gürcüstan iqtisadiyyatı yenə də azalacaq.** Məsələn, ISET Araşdırmalar İnstitutu cari ilin ilk üç ayında iqtisadiyyatın 3,5 % düşəcəyini güman edir. Gürcüstanın Bütçə Ofisi isə ilk rübə iqtisadiyyatın 4,6 % azalacağını gözləyir.

Həmçinin biz hökumət, yaxud beynəlxalq təşkilatların proqnozuna istinad edərkən, cari ildə Gürcüstan iqtisadiyyatı bərpa olunmayacaq. Bu o deməkdir ki, **2021-ci ildə Gürcüstan iqtisadiyyatı 2019-cu ilin səviyyəsinə qayıtmayacaq.**

Mənbə: bpn.ge

Gürcü dilindən tərcümə: A.Əliyeva

GÜRCÜSTANDA NOVRUZUN MİLLİ BAYRAM OLMASI TƏLƏBİ İLƏ PETİSİYA HAZIRLANIB

Novruz bayramının Gürcüstanda milli bayram elan olunması tələbi ilə petisiya hazırlanıb. Müraciətin müəllifi ictimai fəal Samirə Bayramovadır.

Azərbaycan və gürcü dillərində olan petisiya www.manifest.ge saytında yerləşdirilib və Gürcüstan parlamentinə ünvanlanıb.

Sənəddə bildirilib ki, Gürcüstan etnik rəngarəngliyi ilə seçilir və bu da ölkənin zənginliyidir. "Uzun illərdir ki, Gürcüstanda inteqrasiya siyasəti həyata keçirilməyib. Ölkədə yaşayan müxtəlif etnik azlıqların nümayəndələri Gürcüstanı öz vətənləri hesab edirlər, lakin ölkənin siyasi və ya mədəni həyatında onların iştirakı demək olar ki, görünmür".

Petisiya müəllifi hesab edir ki, xalqları bir-birinə bağlayan və yaxınlaşdıran onların mədəniyyətidir. "Bu birliyi qeyd etmək üçün mükəmməl nümunə - UNESCO-ya qeyri-maddi mədəni irs siyahısına daxil edilən Novruz bayramıdır. Gürcüstanda Novruz uzun əsrlərdir qeyd edilir. Bunu məşhur gürcü poeziyası "Pələng darisi geymiş pəhləvan" sübut edir. Novruzun milli bayram elan edilməsi Gürcüstanda yaşayan müxtəlif etnik qrupların dostluğunun möhkəmlənməsində, mədəni və sosial əlaqələrin güclənməsində mühüm rol oynayacaq. Dövlət tərəfindən bu qərarın verilməsi ölkəmizin çoxmədəniyyətli keçmişinin, bu gününün tanınmasına və gələcəkdə gücləndirilməsinə yönəlmiş mühüm bir siyasi mesaj olacaq".

Müraciətin qanunverici orqan tərəfindən nəzərə alınması üçün 2 min imza toplanmalıdır.

Mənbə: report.az

TƏHSİL NAZİRİNİN MÜAVİNİ İSTİFA VERİB

Təhsil, elm, mədəniyyət və idman nazirinin müavini Levan Xaratişvili istefa verib. O, bu barədə özünün feysbuk səhifəsində yazıb. Məlumatı nazirlikdən də təsdiq ediblər.

Xatırladaq ki, Levan Xaratişvili təhsil nazirinin mədəniyyət istiqamətində müavini idi. O, qeyd olunan vəzifəyə 2018-ci ildə, Mədəniyyət Nazirliyi Təhsil Nazirliyi ilə birləşən zaman təyin olunub. Ona qədər isə 2014-2018-ci illərdə Gürcüstanın mədəniyyət və idman nazirinin müavini vəzifəsində çalışıb.

LOKDAUNA GÖRƏ ÖLKƏ GÜNDƏ 16 MİLYON LARİ İTİRİR

Koronavirus pandemiyası səbəbindən tətbiq olunan lokdauna görə Gürcüstan gündə 16 milyon lari itirir. Bu barədə "Galt & Taggart" investisiya bankının hesabatında bildirilib.

Sənədə əsasən, 2020-ci ildə Gürcüstan iqtisadiyyatına dəyən zərərin həcmi 1 milyard lari təşkil edib.

Bankın dəyərləndirmələrinə görə, fevralın 1-dən karantin tədbirlərinin mərhələli şəkildə aradan götürülməsinə baxmayaraq, koronavirus ciddi problem olaraq qalır.

Hesabatda qeyd olunub ki, ötən il iqtisadiyyat 6,1% azalıb və ən böyük ziyan turizm sahəsinə dəyib. Bu sektorun 2021-ci ildə tədricən bərpası nəzərdə tutulub və ilin sonunda ölkənin turizmdən 1,2 milyard dollar gəlir əldə edəcəyi proqnozlaşdırılır.

Təsisçi:

"Gürcüstan Gənclərinə Yardım və Maarifləndirmə Təşkilatı"

Redaktor:
Azər MUSAOĞLU
Yayım direktoru:
Hacı BƏKİROĞLU
Qrafik dizayn:
Elsevər ƏHMƏDOV

ÜNVAN: Qardabani şəh., Kolxoz küç. 4
TEL: (+995) 555 96 18 68
599 54 12 92
EMAIL: yeni yol qəzeti@gmail.com

Redaksiyaya gələn əlyazmalar geri qaytarılmır və onlara rəy verilmir. Müəlliflə redaksiyanın mövqeyi müxtəlif ola bilər. Qəzet hələlik ictimai əsaslarla yayımlanır və pulsuz paylanır. Qəzetdə müxtəlif informasiya agentliklərinin xəbərlərindən də istifadə olunur.